

Teresa Domańska

Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Wybrane elementy polityki kredytu handlowego a wielkość spółdzielni mleczarskich

Wstęp

Jednym z najważniejszych celów strategicznego zarządzania jednostkami gospodarczymi jest zapewnienie ciągłości procesów produkcyjnych. Spełnienie tego celu umożliwia posiadanie odpowiedniego majątku zarówno trwałego, jak i obrotowego oraz źródeł finansowania. Kapitał obrotowy netto, który stanowi różnicę między majątkiem obrotowym i zobowiązaniami krótkoterminowymi przedsiębiorstwa, konieczny jest w celu zachowania ciągłości oraz rytmiczności przebiegu całego cyklu produkcyjnego [Grabowska 2012, s. 83]. Ponadto zarządzający przedsiębiorstwami dążą do optymalnej wielkości kapitału obrotowego netto dla zapewnienia płynności finansowej [Kreczmańska-Gigol 2010, s. 94]. Szczególnie istotnym elementem majątku obrotowego przedsiębiorstw produkcyjnych, obok zapasów, są należności handlowe. Z uwagi na fakt występowania znaczącego udziału należności z tytułu dostaw i usług w strukturze aktywów obrotowych, przed zarządzającymi pojawia się problem doboru odpowiednich metod sterowania wierzytelnościami. Podobnie jak kapitał obrotowy, należności handlowe również powinny podlegać optymalizacji. Niestety z punktu widzenia zarządzających przedsiębiorstwami nie jest to zagadnienie proste, ponieważ wielkość należności jest skutkiem realizacji odpowiedniej polityki kredytowej wobec kontrahentów oraz osiąganego w wyniku tych działań poziomu sprzedaży [Iwin-Garzyńska i Adamczyk 2009, s. 148]. Z drugiej strony zarządzający muszą dokonywać wyboru między źródłami finansowania działalności gospodarczej, do których zalicza się korzystanie z kredytu kupieckiego oferowanego przez dostawców. Według Zawadzkiej [2009, s. 13], kredyt handlowy traktowany jest jako źródło finansowania bieżącej działalności.

Kredyt handlowy stosowany jest zamiennie z pojęciem należności z tytułu dostaw i usług, które powstają w momencie sprzedaży wyrobów gotowych, towarów oraz materiałów, za które dostawca nie otrzymał jeszcze zapłaty [Krzemińska 2005, s. 116]. Kredyt kupiecki jest zatem wynikiem sprzedaży z odroczonym terminem płatności w stosunku do daty sprzedaży [Wędzki 2000, s. 22]. Ponadto według Rytka [2009, s. 27], kredyt handlowy jest szczególnym rodzajem inwestycji w relacje i kontakty z partnerami handlowymi, dlatego tak ważne jest budowanie odpowiedniej polityki kredytu handlowego. Przez pojęcie polityki kredytowej rozumie się zespół zasad i procedur zarządzania należnościami i innymi składnikami majątku oraz kapitału przedsiębiorstwa dążących do osiągnięcia zamierzonych celów [Wędzki 2000, s. 22]. W węższym znaczeniu Rytka [2009, s. 92] określa politykę kredytową jako zasady udzielania kredytu kupieckiego oraz wyznaczania kryteriów, którymi należy kierować się, oceniając wiarygodność kontrahentów. Polityka kredytowa wobec odbiorców jest to zatem zbiór zasad i procedur dotyczących przede wszystkim ustalania rodzaju, terminu i wysokości płatności, jakie dokonują kontrahenci za dostarczone wyroby gotowe, towary czy usługi [Motylska-Kuźma i Wieprow 2013, s. 127]. W opracowaniu politykę kredytu handlowego zdefiniowano jako zbiór określonych zasad i procedur zarządzania należnościami oraz zobowiązaniami handlowymi. Polityka kredytu handlowego obejmuje zatem strategię udzielania, jak również zaciągania kredytu handlowego. Poprzez strategię rozumie się natomiast kombinację celów, do których zmierza jednostka oraz zasad postępowania, za pomocą których stara się je osiągnąć [Porter 1992, s. 14]. W zależności od skonkretyzowania celów, zarządzający mogą stosować różne formy strategii udzielania kredytu handlowego. Pierwszą z nich jest strategia agresywna, która charakteryzuje się dążeniem do maksymalizacji wielkości sprzedaży za pomocą łagodnej polityki ściągania należności. Drugą jest strategia konserwatywna, która polega na stosowaniu restrykcyjnej polityki kredytowania odbiorców, zwłaszcza w zakresie przestrzegania terminów płatności. Kombinacją pewnych elementów strategii agresywnej oraz konserwatywnej jest strategia umiarkowana [Wędzki 2000, s. 31]. Ponadto przedsiębiorstwo powinno przyjąć jedną z dwóch strategii zaciągania kredytu kupieckiego. W przypadku utrzymywania wysokiej płynności finansowej przedsiębiorstwo może przyjąć strategię negocjowania maksymalnych opustów cenowych. Drugą formą strategii zaciągania kredytu handlowego może być negocjowanie maksymalnych terminów płatności [Krzemińska 2005, s. 148].

Poza wyznaczeniem strategii zaciągania i udzielania kredytu handlowego, kierownictwo powinno określić pozycję kredytową w zależności od przyjętej przez przedsiębiorstwo polityki w zakresie utrzymywania struktury majątku obrotowego oraz kapitału krótkoterminowego. Przedsiębiorstwo może przyjąć pozycję dawcy kredytu, wówczas w większym stopniu kredytuje swoich odbiorców

niż korzysta z tego źródła finansowania. W sytuacji kiedy należności są mniejsze od zobowiązań handlowych, przedsiębiorstwo przyjmuje pozycję biorecy kredytu handlowego [Krzemińska 2005, s. 129]. Przyjęta polityka kredytu handlowego może zależeć od wielu czynników, m.in. od celów przedsiębiorstwa, od relacji z kontrahentami, a także od pozycji na rynku [Wędzki 2000, s. 31].

Cel i metody badań

Celem opracowania jest określenie zależności między wielkością aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich a wybranymi elementami polityki kredytu handlowego, tj. wskaźnikiem pozycji kredytowej, cyklu należności oraz cyklu zobowiązań.

W ramach polityki kredytowej spółdzielni mleczarskich wyodrębniono m.in. wskaźnik pozycji kredytowej, który jest obliczany relacją należności handlowych do zobowiązań z tytułu dostaw i usług:

$$\text{wskaźnik pozycji kredytowej} = \frac{\text{należności z tytułu dostaw i usług}}{\text{zobowiązania z tytułu dostaw i usług}}$$

Wskaźnik ten informuje czy spółdzielnia jest dawcą, czy biorcą kredytu handlowego [Krzemińska 2005, s. 129]. Kolejnym elementem polityki kredytu handlowego będzie wskaźnik cyklu należności, obliczany relacją przeciętnego stanu należności krótkoterminowych do przychodów ze sprzedaży i pomnożony przez liczbę dni badanego okresu. Wskaźnik ten, określane często jako DSO tradycyjny, informuje o tym, po jakim czasie przedsiębiorstwo inkasuje należności od momentu transakcji sprzedaży [Krzemińska 2005, s. 126]. Ostatnim elementem będzie wskaźnik cyklu zobowiązań, który informuje o tym, po ilu dniach spółdzielnia reguluje zobowiązania krótkoterminowe. Wskaźnik ten obliczany jest jako relacja przeciętnego stanu zobowiązań krótkoterminowych do przychodów ze sprzedaży, pomnożony przez liczbę dni badanego okresu.

Badaniami objęto 60 spółdzielni mleczarskich, które były zobowiązane do badania i ogłaszania sprawozdań finansowych w Monitorze Spółdzielczym B w 2010 roku. W celu przeprowadzenia badań założono, iż zakwalifikowane spółdzielnie mleczarskie musiały posiadać co najmniej zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług. Dobór obiektów badawczych miał charakter celowy. Zakwalifikowane do badania spółdzielnie mleczarskie charakteryzowały się dużym udziałem przychodów ze sprzedaży w rynku. Próba badawcza została podzielona na kwartyle według kryterium wartości aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich.

Pierwszym etapem badania było przeprowadzenie testu Shapiro-Wilka w celu określenia normalności rozkładu analizowanych zmiennych w poszczególnych grupach. Test Shapiro-Wilka zakłada normalność zmiennej w hipotezie zerowej (H_0). Następnie za pomocą testu ANOVA rang Kruskala-Wallisa sprawdzono zasadność podziału badanej próby na kwartyle. Test ten jest nieparametrycznym odpowiednikiem jednoczynnikowej analizy wariancji [Stanisz 2006, s. 386]. W hipotezie zerowej (H_0) zakłada się brak istotnie statystycznego wpływu czynnika, który grupuje zbiorowość na badaną cechę. Odrzucenie hipotezy zerowej (H_0) dokonuje się przy poziomie istotności $p < 0,05$, o czym świadczy występowanie wpływu czynnika na przynajmniej pewne pary grup w badanej populacji.

Następnie przeprowadzono procedurę jednoczynnikowej analizy wariancji w celu określenia istotności zróżnicowania *wskaźnika pozycji kredytowej* oraz *inkasa należności* w poszczególnych kwartylach. Test ANOVA jest traktowany jako uogólnienie testu t na sytuację, w której porównujemy więcej niż dwie grupy wyodrębnione z badanej próby [Francuz i Mackiewicz 2007, s. 322]. Pierwszym etapem jest weryfikacja jednorodności wariancji w kwartylach za pomocą testu Levene'a [Stanisz 2006, s. 269]. W teście tym w hipotezie zerowej (H_0) zakłada się jednorodność wariancji przy poziomie statystyki testowej $p = 0,05$. Kolejnym etapem jest przeprowadzenie testu ANOVA, za pomocą którego można potwierdzić istotność różnic między średnimi w poszczególnych grupach. Hipoteza zerowa (H_0) w tym teście zakłada, że co najmniej dwie średnie różnią się między sobą. Ostatnim etapem badania jest przeprowadzenie testu ANOVA rang Kruskala-Wallisa dla zmiennej *wskaźnik cyklu zobowiązań*. Wszystkie analizy statystyczne zostały przeprowadzone z wykorzystaniem pakietu STATISTICA 10.

Wyniki badań

W tabeli 1 przedstawiono liczebność próby badawczej pogrupowanej według kryterium wartości aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich. Badaniami objęto 60 spółdzielni mleczarskich. Liczebność próby badawczej podzielono za pomocą metody kwartyli. W każdej grupie znalazło się po 15 spółdzielni mleczarskich. W kwartylu pierwszym wartość aktywów kształtowała się na najniższym poziomie w porównaniu do pozostałych trzech grup, tj. od 5775 do 13 229 tys. zł. W spółdzielniach małych wartość aktywów ogółem średnio kształtowała się na poziomie 10 481 tys. zł. Do drugiej grupy zakwalifikowano średnie spółdzielnie o przeciętnym poziomie aktywów ogółem. W spółdzielniach średnich wartość aktywów kształtowała się od 13 295 do 20 383 tys. zł, natomiast średnia wiel-

kość wynosiła 16 824 tys. zł. W trzeciej grupie znalazły się spółdzielnie duże, o ponadprzeciętnym poziomie aktywów ogółem. W grupie tej suma bilansowa kształtowała się między 24 598 a 51 694 tys. zł, natomiast wartość średnia wyniosła 34 451 tys. zł. Do grupy czwartej zakwalifikowano bardzo duże spółdzielnie mleczarskie, w których wartość aktywów ogółem kształtowała się od 53 498 do 242 450 tys. zł. Oznacza to, że rozpiętość wartości aktywów między największą a najmniejszą spółdzielnią mleczarską wynosiła 188 952 tys. zł. Średnia wartość aktywów ogółem w tej grupie kształtowała się na poziomie 110 031 tys. zł.

Tabela 1

Wartość aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich w podziale na kwartyle [tys. zł]

Wyszczególnienie	Liczba spółdzielni mleczarskich	Grupa	Minimum	Maksimum	Średnia
Małe	15	1	5 775	13 229	10 481
Średnie	15	2	13 295	20 383	16 824
Duże	15	3	24 598	51 694	34 451
Bardzo duże	15	4	53 498	242 450	110 031
Ogółem	60	X	5 775	242 450	42 947

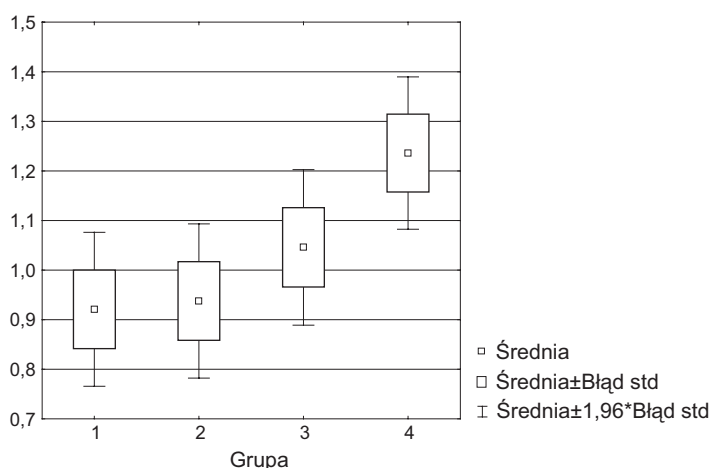
Źródło: Opracowanie własne.

Pierwszym etapem analizy było przeprowadzenie badań normalności rozkładu wartości zmiennej *aktywa ogółem*, co zostało potwierdzone za pomocą testu Shapiro-Wilka. Na podstawie przeprowadzonego testu przy poziomie istotności $p = 0,05$ stwierdzono, iż nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej (H_0) o normalności rozkładu wartości zmiennej *aktywa ogółem*. Kolejnym krokiem w procedurze analizy wariancji było przeprowadzenie testu Levene'a, który okazał się istotny przy poziomie statystyki testowej $p = 0,05$. Dlatego też odrzucono hipotezę zerową (H_0) o jednorodności wariancji w analizowanych grupach. W celu sprawdzenia zasadności podziału na kwartyle na podstawie wartości zmiennej *aktywa ogółem* zastosowano test ANOVA rang Kruskala-Wallisa. Za pomocą tego testu potwierdzono przy poziomie statystyki testowej $p = 0,05$, iż należy odrzucić (z prawdopodobieństwem $p = 0,000$) hipotezę zerową (H_0) o braku istotnego statystycznie wpływu czynnika grupującego badaną cechę i przyjąć hipotezę alternatywną (H_1).

Za pomocą testu Shapiro-Wilka zbadano normalność rozkładu zmiennych będących wybranymi elementami polityki kredytu handlowego. Test wykazał, iż nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej (H_0) o normalności rozkładu zmiennych *pozycja kredytowa* oraz *inkaso należności*. Natomiast w przypadku zmiennej *cykl zobowiązań*, na podstawie przeprowadzonego testu należało odrzucić hipotezę zerową (H_0) o normalności rozkładu tej zmiennej. W celu okre-

ślenia istotności zróżnicowania poziomu *wskaźników pozycji kredytowej oraz inkasa należności* w poszczególnych grupach zastosowano procedurę jednoczynnikowej analizy wariancji. W tym zakresie pierwszym etapem badań było zastosowanie najmocniejszego testu Levene'a w celu potwierdzenia jednorodności wariancji w kwartylach. W przypadku zmiennej *pozycja kredytowa*, test Levene'a okazał się nieistotny przy poziomie statystyki testowej $p = 0,05$, dlatego nie było podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej (H_0) świadczącej o jednorodności wariancji.

Drugim etapem badania było przeprowadzenie testu ANOVA dla zmiennej *pozycja kredytowa*. Istotą analizy wariancji jest porównanie ze sobą wpływów różnych źródeł zmienności niezależnej na zmienną zależną, czyli *pozycję kredytową*. Prawdopodobieństwo, że $F = 3,345098$ w rozkładzie F Snedecora, dla 3 i 56 stopni swobody, odpowiednio dla wariancji międzygrupowej oraz wewnątrzgrupowej wynosi $p = 0,025423$. Na podstawie przyjętej statystyki testowej na poziomie $p = 0,05$ należy odrzucić hipotezę zerową (H_0) i przyjąć hipotezę alternatywną (H_1) o istotnym statystycznie zróżnicowaniu średnich w co najmniej dwóch grupach. Oznacza to, że wielkość spółdzielni mleczarskich, wyznaczona za pomocą kryterium wartości aktywów ogółem, istotnie różnicuje pozycję kredytową przyjmowaną przez te spółdzielnie mleczarskie (rys. 1). W małych spółdzielniach relacja należności do zobowiązań handlowych kształtowała się na najniższym średnim poziomie 0,92, co oznacza, że przedsiębiorstwa te są biorcami kredytu handlowego. W spółdzielniach średnich wskaźnik pozycji kredytowej odnotowano na średnim poziomie 0,94. Oznacza to, że podobnie jak

Rysunek 1

Pozycja kredytowa spółdzielni mleczarskich w podziale na kwartyle

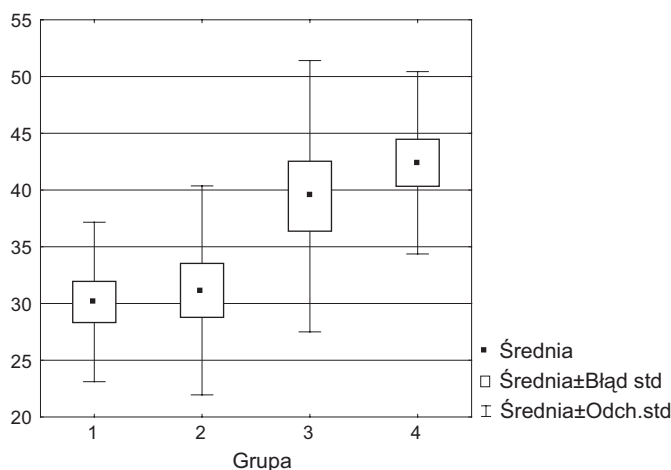
Źródło: Opracowanie własne.

w przypadku spółdzielni małych, przedsiębiorstwa w większym stopniu korzystają z kredytu handlowego, jako źródła finansowania działalności.

W spółdzielniach dużych, w przeciwieństwie do pozostałych dwóch grup, odnotowano wskaźnik pozycji kredytowej na średnim poziomie 1,05. Oznacza to, że duże spółdzielnie mleczarskie są dawcami *per saldo* kredytu handlowego. Bardzo duże spółdzielnie mleczarskie charakteryzują się najwyższym poziomem wskaźnika pozycji kredytowej, tj. 1,24. Zarządzający spółdzielniemi mleczarskimi zakwalifikowanymi do trzeciego i czwartego kwartyłu mogli w większym stopniu stymulować popyt poprzez stosowanie odroczonej płatności.

W przypadku zmiennej *inkasa należności* test Levene'a okazał się istotny przy poziomie istotności $p = 0,05$, na podstawie czego należało odrzucić hipotezę zerową (H_0) na rzecz hipotezy alternatywnej (H_1) o braku jednorodności wariancji w grupach. Kolejnym krokiem było zastosowanie testu ANOVA rang Kruskala-Wallisa. Na podstawie przeprowadzonego testu potwierdzono istotnie statystyczny wpływ czynnika grupującego badaną cechę. Oznacza to, że wielkość spółdzielni mleczarskich, wyrażona za pomocą kryterium wartości aktywów ogółem, istotnie różnicuje poziom wskaźnika inkasa należności w poszczególnych grupach (rys. 2).

Wskaźnik cyklu należności krótkoterminowych w spółdzielniach mleczarskich charakteryzował się tendencją wzrostową. W spółdzielniach małych wskaźnik inkasa należności odnotowano na średnim poziomie 30 dni. W grupie drugiej spółdzielnie mleczarskie odnotowywały średni spływ należności

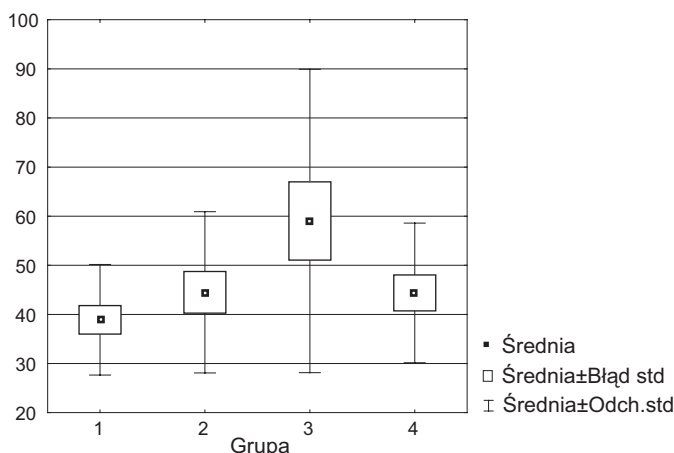
Rysunek 2

Inkasa należności spółdzielni mleczarskich w podziale na kwartyły

Źródło: Opracowanie własne.

krótkoterminowych po 31 dniach. Oznacza to, że spółdzielnie mleczarskie zakwalifikowane do pierwszego i drugiego kwartyła inkasują należności krótkoterminowe po około miesiącu. Znacznie dłużej ten proces trwa w spółdzielniach dużych, w których zarządzający inkasują należności krótkoterminowe po 40 dniach. Natomiast w spółdzielniach bardzo dużych wskaźnik regulowania należności krótkoterminowych wynosi średnio 42 dni. Oznacza to, że spółdzielnie duże i bardzo duże mogą prowadzić bardziej liberalną politykę kredytu handlowego w zakresie finansowania swoich kontrahentów. Wydłużanie średniego okresu inkasowania należności może prowadzić do krótkoterminowego wsparcia partnerów handlowych z przejściowymi problemami finansowymi. Z jednej strony wskaźnik cyklu należności powinien być utrzymywany na jak najniższym poziomie, z uwagi na ograniczenie kosztów związanych z należnościami przeterminowanymi, z drugiej natomiast liberalna polityka kredytowania kontrahentów może przyczyniać się do zwiększania przychodów ze sprzedaży poprzez stymulowanie popytu.

Za pomocą testu Shapiro-Wilka przetestowano normalność rozkładu poziomu wskaźnika cyklu zobowiązań, na podstawie którego odrzucono hipotezę zerową (H_0). Dlatego też zastosowano test ANOVA rang Kruskala-Wallisa. Na podstawie testu potwierdzono, iż wartość aktywów ogółem istotnie różnicuje ($p = 0,0151$) poziom zmiennej *cykl zobowiązań* w wyodrębnionych grupach spółdzielni mleczarskich. Poziom wskaźnika cyklu zobowiązań w spółdzielniach mleczarskich został zaprezentowany na rysunku 3.

Rysunek 3

Wskaźnik cyklu zobowiązań spółdzielni mleczarskich w podziale na kwartyle

Źródło: Opracowanie własne.

W spółdzielniach małych średni termin spłaty zobowiązań krótkoterminowych kształtował się na najniższym średnim poziomie wynoszącym 39 dni. W spółdzielniach zakwalifikowanych do grupy drugiej spłata zobowiązań krótkoterminowych następowała średnio po upływie 45 dni. Najdłuższy przeciętny termin regulowania zobowiązań krótkoterminowych wystąpił w spółdzielniach dużych i wynosił 59 dni. W bardzo dużych spółdzielniach mleczarskich średni termin płatności zobowiązań krótkoterminowych wyniósł 44 dni, tj. średnio o 15 dni krócej niż w spółdzielniach dużych. Należy zatem stwierdzić, iż spółdzielnie mleczarskie korzystają z krótkoterminowego finansowania działalności w postaci niskooprocentowanego kredytu handlowego. Jednakże zbyt długi okres spłaty zobowiązań w spółdzielniach dużych może świadczyć o przejściowych problemach finansowych.

Wnioski

Celem opracowania było określenie zależności między wielkością aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich a wybranymi elementami polityki kredytu handlowego, tj. wskaźnikiem pozycji kredytowej, cyklu należności oraz cyklu zobowiązań. Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:

1. Wartość aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich różnicowała wybrane elementy polityki kredytu handlowego, tj. pozycję kredytową, cykl inkasa należności oraz cykl spłaty zobowiązań krótkoterminowych. Oznacza to, że zarządzający spółdzielniami mleczarskimi w odmienny sposób kształtują politykę kredytu handlowego, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa produkcyjnego.
2. Wskaźnik pozycji kredytowej, wyrażony relacją należności handlowych do zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zwiększał się wraz ze wzrostem wartości aktywów ogółem w spółdzielniach mleczarskich. Małe spółdzielnie mleczarskie przyjmowały pozycję biorcy kredytu handlowego w celu pozyskania dodatkowych źródeł finansowania bieżącej działalności. Ponadto pozyskany kredyt handlowy mógł stanowić alternatywne źródło finansowania w stosunku do trudno pozyskiwanego kredytu bankowego. Zarządzający spółdzielniami dużymi i bardzo dużymi częściej finansowali kontrahentów kredytem handlowym niż korzystali z tego źródła finansowania. Mogło to być spowodowane dobrą kondycją finansową spółdzielni mleczarskich, a także lepszym dostępem do zewnętrznych źródeł finansowania działalności.
3. Średni termin płatności faktur w badanej grupie spółdzielni mleczarskich kształtował się na poziomie od 30 dni w małych do 42 dni w bardzo dużych

spółdzielniach mleczarskich. Oznacza to, że spółdzielnie duże i bardzo duże prowadzą bardziej liberalną politykę kredytu handlowego, w porównaniu z mniejszymi podmiotami. Zwiększenie średniego terminu inkasowania należności może przyczynić się do stymulowania popytu, a tym samym do zwiększenia przychodów ze sprzedaży. Może to świadczyć o niewykorzystanych zdolnościach produkcyjnych, a tym samym ponoszeniu niższych kosztów zmiennych.

4. Spółdzielnie mleczarskie spłacają zaciągnięte zobowiązania krótkoterminowe w okresie od 39 do 59 dni. Duże spółdzielnie mleczarskie, z uwagi na ugruntowaną pozycję na rynku, mogą wydłużać okres spłaty zobowiązań krótkoterminowych przez negocjowanie maksymalnych terminów odroczenia zapłaty. Małe i średnie spółdzielnie korzystają w większym stopniu z kredytu handlowego, przyjmując pozycję biorcy kredytu, jednakże mają znacznie ograniczone możliwości negocjowania dłuższych terminów płatności zobowiązań krótkoterminowych.

Literatura

- FRANCUZ P., MACKIEWICZ R., 2007: *Liczby nie wiedzą skąd pochodzą. Przewodnik po metodologii i statystyce nie tylko dla psychologów*, Wydawnictwo KUL, Lublin.
- GRABOWSKA M., 2012: *Zarządzanie płynnością finansową przedsiębiorstw*, CeDeWu, Warszawa.
- IWIN-GARZYŃSKA J., ADAMCZYK A., 2009: *Wybrane zagadnienia finansów przedsiębiorstw*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- KRECZMAŃSKA-GIGOL K., 2010: *Aktywne zarządzanie płynnością finansową przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
- KRZEMIŃSKA D., 2005: *Finanse przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.
- MOTYLSKA-KUŹMA A., WIEPROW J., 2013: *Decyzje finansowe w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
- PORTER M.E., 1992: *Strategia konkurencji. Metody analizy sektorów i konkurentów*, PWE, Warszawa.
- RYTKO P., 2009: *Zarządzanie kredytem handlowym w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Difin, Warszawa.
- STANISZ A., 2006: *Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem STATISTICA PL na przykładach z medycyny*, Tom 1, StatSoft Polska Sp. z o.o., Kraków.
- WĘDZKI D., 2000: *Teoria zintegrowanego zarządzania kredytem handlowym w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
- ZAWADZKA D., 2009: *Determinanty popytu małych przedsiębiorstw na kredyt handlowy. Identyfikacja i ocena*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.

Abstrakt

W opracowaniu przedstawiono wyniki badań dotyczących zależności między wielkością spółdzielni mleczarskich a wybranymi elementami polityki kredytu handlowego. Badaniami objęto 60 spółdzielni mleczarskich, które w 2010 roku sporządziły oraz ogłosiły sprawozdanie finansowe w Monitorze Spółdzielczym B. Próba badawcza została podzielona na kwartyle według kryterium rosnącej wartości aktywów ogółem.

Wartość aktywów ogółem spółdzielni mleczarskich istotnie wpływała na wybrane elementy polityki kredytu handlowego. Zarządzający małymi spółdzielniami mleczarskimi przyjmowali pozycję biorcy kredytu handlowego w celu pozyskania dodatkowych źródeł finansowania bieżącej działalności. Natomiast w spółdzielniach dużych i bardzo dużych zarządzający częściej przyjmowali pozycję dawcy kredytu, przy jednoczesnym wydłużaniu terminu inkasa należności. Zarządzający największymi spółdzielniami mleczarskimi stosują bardziej liberalną politykę kredytu handlowego w stosunku do spółdzielni małych.

Słowa kluczowe: spółdzielnia mleczarska, kredyt handlowy, pozycja kredytowa

Selected elements of the policy of trade credit and the size of dairy cooperatives

Abstract

The paper presents the results of research referring to dependency between the size of dairy cooperatives and certain aspects of trade credit policy. The study involved 60 dairy cooperatives which had prepared and announced financial report in section B of the Cooperative Supervision in 2010. The research sample was divided into quartiles in order of the increasing value of total assets.

The value of total assets of the dairy cooperatives had an impact on the elements of trade credit policy. The managers of smaller dairy cooperatives took the position of a trade loan recipient in order to obtain additional sources for financing current operations. At the same time the managers of large and extra large dairy cooperatives took the position of a trade loan recipient more willingly when the extension of the period of receivables collection was offered to them. This situation indicates that the managers of the largest dairy cooperatives use more liberal policy of trade credit than the supervisors of smaller dairy cooperatives.

Key words: dairy cooperatives, trade credit, credit position

